

RAJANKÄYNNIT LAPIN METSÄTIEHANKKEISSA

Tiina Hyrkäs

Opinnäytetyö
Maanmittaustekniikka
Insinööri (AMK)

2014

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU
TEKNIikka JA LIIKENNE
Maanmittaustekniikan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

RAJANKÄYNNIT LAPIN METSÄTIEHANKKEISSA

Tiina Hyrkäs

2014

Toimeksiantaja OTSO Metsäpalvelut
Ohjaaja Aune Rummukainen

Hyväksytty _____ 2014 _____

Tekniikka ja liikenne
Maanmittaustekniikka

Tekijä	Tiina Hyrkäs	Vuosi	2014
Toimeksiantaja	OTSO Metsäpalvelut		
Työn nimi	Rajankäynnit Lapin metsätiehankkeissa		
Sivu- ja liitemäärä	36		

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia Lapin alueella suoritettujen metsätiehankkeiden aikana tehtyjä yksityistietoimituksia. Yksityistietoimituksista selvitettiin, onko niissä tehty rajankäyntejä rajamerkkien siirtämiseksi vai onko tarvittavat rajankäynnit suoritettu yksityistietoimituksen jälkeen erillisinä toimituksina.

Opinnäytetyössä käytiin läpi metsätiehankkeita, niihin liittyvää rahoitusta, yksityisteiden lainsäädäntöä ja muita yksityisteitä koskevia asioita, yksityistietoimituksen ja rajankäynnin pääperiaatteita sekä yksityistietoimituksen ja rajankäyntitoimituksen toimituskustannuksia.

Tutkimus suoritettiin tutkimalla ja vertailemalla metsätiehankkeiden yksityistietoimituksia. Tällä pyrittiin selvittämään, minkä verran rajankäyntejä on suoritettu metsätiehankkeiden eri vaiheissa sekä millaisia eroja rajankäyntien toimituskustannuksissa on.

Yksityistietoimituksia tutkittaessa todettiin, että rajankäyntejä ei suoriteta yksityistietoimitusten yhteydessä ja hyvin vähän muutoinkaan metsätiehankkeen aikana.

Avainsanat Metsäkeskus, metsätie, OTSO Metsäpalvelut, rajankäynti, yksityistie

School of Industry and Natural Resources
Land Surveying Degree Programme

Author	Tiina Hyrkäs	Year 2014
Commissioned by	OTSO Forest Service	
Subject of thesis	Demarcations in Forest Road Projects of Lapland	
Number of pages	36	

The aim of the study was to investigate the private surveys done during the forest road projects in Lapland. It was clarified if the demarcations had been done to transfer the boundary markers or if they had been done after private road surveys as separate surveys.

Forest road projects, the related financing, private road legislation and other items concerning the private roads, leading principles of private road surveys and demarcations were studied. In addition, cadastral survey fees of private road surveys and demarcations were investigated.

The study was conducted by investigating and comparing the private road surveys of the forest road projects. The aim was to find out how many demarcations have been done in the various forest road projects and what differences there are cadastral survey fees of the demarcations.

When investigating the private road surveys it was noticed that demarcations had not been done during the private road surveys and otherwise very little during the forest road projects.

Key words demarcation, Finnish Forest Centre, forest road, OTSO Forest Service, private road

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 SUOMEN METSÄKESKUS	2
2.1 Organisaatio	2
2.2 Metsäkeskuksen tehtävät	2
3 OTSO METSÄPALVELUT	4
4 KESTÄVÄN METSÄTALouden RAHOITUSLAKI - KEMERA	6
4.1 Yleistä Kemerasta	6
4.1.1 Kemeratuen myöntämisen edellytykset	7
4.1.2 Töiden rahoittaminen	7
4.1.3 Töiden suunnittelu ja rahoituksen hakeminen	9
4.2 Metsätien tekeminen	10
4.2.1 Uudet metsätiet	10
4.2.2 Metsätien perustaminen	11
4.2.3 Metsätien suunnittelu ja rahoitus	12
4.2.4 Metsätien toteutus ja rahoitus	14
4.2.5 Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus	14
5 YKSITYISTIET	16
5.1 Mitä ovat yksityistiet?	16
5.2 Tieoikeus	17
5.3 Tieosakkuus ja tiekunta	18
5.4 Tieyksiköinti ja tieosakkaiden maksut	20
6 YKSITYISTIETOIMITUS	21
6.1 Yleistä yksityistietoimituksesta	21
6.2 Toimitusmenettely	22
6.3 Rajankäynti sivutoimituksena	23
7 TOIMITUSKUSTANNUKSET	26
7.1 Toimituskustannusten perusteet	26
7.2 Yksityistietoimituksen toimituskustannukset	26
7.3 Rajankäynnin toimituskustannukset	27
8 YKSITYISTIETOIMITUSTEN VERTAILU	30
9 YHTEENVETO	32
LÄHTEET	34

1 JOHDANTO

Vanhoja metsäteitä kunnostamalla ja uusia rakentamalla helpotetaan metsänhoito- ja hakkuutöitä, parannetaan metsien ympärivuotista käyttöä sekä mahdollistetaan vapaa-ajan asuntojen parempi hyödyntäminen. Hyvillä kulkuyhteyksillä on merkitystä myös puu-, metsätila ja kiinteistökaupassa. Hyväkuntoinen ja perille asti vievä tie nostaa metsänomistuksen ja kiinteistön arvoa sekä tuo kustannussäästöjä ja lisätuloja puukaupassa. OTSO Metsäpalvelut auttaa metsäteiden suunnittelussa ja rakentamisessa sekä on tämän opinnäytetyön toimeksiantaja.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia Lapin alueella tehtyjen metsätiehankkeiden yksityistietoimituksia. Yksityistietoimituksia tutkittiin rajankäyntien osalta, ovatko tulevilla tiealueella kulkevat kiinteistöjen rajat ja niitä osoittavat rajamerkit otettu huomioon yksityistietoimituksen aikana. Selkeät kiinteistöjen rajat, ehjät ja tallessa olevat rajamerkit ovat tärkeitä metsäteiden kunnostus- ja rakentamistoimenpiteiden aikana mutta myös toimenpiteiden jälkeen kiinteistöjen omistajien kannalta. Monissa metsätiehankkeissa rajamerkit ovat kadonneet eikä rajoja ole käyty uudelleen hankkeiden aikana.

Opinnäytetyössä käydään lisäksi läpi varsinaiseen aiheeseen oleellisesti liittyviä asioita, kuten kestävän metsätalouden rahoitusta (Kemera), yksityistehin liittyvää lainsäädäntöä, yksityisteiden perustamista ja niiden ylläpitoon liittyviä asioita. Lopuksi vertailen yksityistietoimituksia sekä tutkin rajankäyntien osuutta niissä ja rajankäyntien toimituskustannuksia.

2 SUOMEN METSÄKESKUS

2.1 Organisaatio

Suomen metsäkeskus on metsien kestäväään hoitoon ja käyttöön, monimuotoisuuden säilyttämiseen sekä niihin perustuvien elinkeinojen edistämiseen erikoistunut kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio (Metsäkeskus 2014a). Suomessa aiemmin alueellisesti toimineet Metsäkeskukset yhdistettiin vuoden 2012 alussa Suomen metsäkeskukseksi ja jaettiin kahteen itsenäiseen yksikköön: Julkiset palvelut ja liiketoimintayksikkö Metsäpalvelut, joka nykyisin on nimeltään OTSO Metsäpalvelut. Metsäkeskus toimii 13 alueella eri puolilla Suomea ja on maa- ja metsätalousministeriön ohjauksen ja valvonnan alainen. (Metsäkeskus 2014a, OTSO Metsäpalvelut 2013c.)

Julkiset palvelut koostuu viidestä eri osa-alueesta, joista neljä tuottaa palveluja ulkoisille asiakkaille. Nämä neljä osa-aluetta ovat asiakkuuspalvelut, metsäalan edistämispalvelut, metsätietopalvelut sekä rahoitus- ja tarkastuspalvelut. Viides osa-alue, hallintopalvelut, on Metsäkeskuksen sisäinen palvelukeskus, joka on tukitoiminto metsäalan palvelujen tuottamiselle. Lisäksi hallintopalvelut vastaa Metsäkeskuksen laskutuksesta ja rekrytoinnista. Julkiset palvelut rahoitetaan pääosin valtion varoin. (Metsäkeskus 2014b.)

2.2 Metsäkeskuksen tehtävät

Metsäkeskuksen tehtävänä on, sekä valtakunnallisesti että alueellisesti, metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen sekä metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano (Metsäkeskus 2013c, 4).

Metsäkeskuksen alueiden ohjauksessa laaditaan alueelliset metsäohjelmat, jotka ovat pohjana maakunnalliselle metsäsuunnittelulle. Metsäkeskus myös kouluttaa ja neuvoo metsänomistajia ja alan organisaatioita sekä on mukana toteuttamassa erilaisia aluekehityshankkeita. (Metsäkeskus 2014c.)

Metsävaratietojen kerääminen ja hyödyntäminen on yksi metsäkeskuksen tehtävistä. Tietojen päivitys ja kerääminen tapahtuu muun muassa lakisääteisten ilmoitusten perusteella sekä säännöllisin väliajoin suoritettavilla ilmakuvauksilla, laserkeilauksilla ja maastokäynneillä. Metsävaratietoja hyödynnetään töiden suunnittelussa ja toteutuksessa. (Metsäkeskus 2014c.)

Metsäkeskuksen tehtäviin kuuluvat lisäksi kestävän metsätalouden rahoitustukeen (Kemera) liittyvät asiat, kuten neuvonta ja tukien myöntämiset, sekä metsälain valvonta. Metsälakiin liittyvissä asioissa metsäkeskus toimii neuvonantajana sekä valvoo metsälain toteuttamista toimimalla lupaviranomaisena sekä tarkastamalla metsänkäyttö- ja taimikonperustamisilmoitukset. (Metsäkeskus 2014c.)

3 OTSO METSÄPALVELUT

OTSO Metsäpalvelut on vuonna 2013 perustettu koko Suomen alueella toimiva metsäpalveluiden tuottaja (Metsäkeskus 2014d). OTSO Metsäpalvelut jakaantuu kuuteen toiminta-alueeseen ja sillä on toimipisteitä yli sadalla paikkakunnalla (Metsäkeskus 2014b). Palveluihin kuuluvat metsäsuunnittelu, metsänhoito, puukauppa, luonnon- ja ympäristöhoito, metsäomaisuuden hallinta ja neuvonta, yksityistiepalvelut sekä metsäkiinteistövälitys (OTSO Metsäpalvelut 2013a). OTSO Metsäpalvelut toimii kokonaan asiakasrahoitteisesti.

Seuraavaksi tarkennan hieman yksityistiepalveluja, sillä ne ovat tämän työn kannalta oleellisia. OTSO Metsäpalveluiden yksityistiepalveluihin kuuluvat yksityisteiden kunnostus ja rakentaminen, siltasuunnittelu sekä tiekunnan hallintopalvelut.

Yksitystien kunnostus- ja rakentamispalvelut sisältävät suunnitelman ja itse toteutuksen. Lisäksi palveluihin kuuluvat tarvittavien kokousten järjestäminen, rahoitusasiakirjojen laadinta sekä yksityistietoimituksen ja muiden tarvittavien lupien hankinta. Kunnostussuunnitelman edellytyksenä on tiekunnan tai tieosakkaiden tekemä toimeksianto. (OTSO Metsäpalvelut 2013b, 2,4.)

Siltasuunnittelupalveluun kuuluvat sillan kuntokartoitus, kunnostussuunnitelman laadinta ja kunnostuksen toteutus. Kuntokartoitus suoritetaan aina ennen kunnostustoimiin ryhtymistä. Kunnostussuunnitelma sisältää maasto- ja pohjakartoitusten sekä itse suunnitelman lisäksi kustannusarvion projektista ja tarvittavien lupien hankinnat. Siltasuunnittelupalvelu kattaa myös uuden sillan rakentamista koskevan siltasuunnitelman. (OTSO Metsäpalvelut 2013b, 6.)

Tiekunnan hallinnointipalveluita ovat tiekunnan hallinnointipaketti ja yksiköintipalvelu. Hallinnointipalvelu sisältää vuosikokousten järjestämisen, johon kuuluvat kokouskutsut, osakastietojen tarkastaminen, talousarvion ja mak-

suunpanoluettelon laadinta, kokousten vetäminen ja kokouspöytäkirjojen kirjoittaminen. Yksiköintipalvelu kattaa kiinteistö- ja omistajatietojen selvittämisen, selvitykset tieosakkaiden tienkäytöstä, laskelmat, yksiköiden päivittämisen ja sovittaessa myös laskelmien esittelyn tiekunnan kokouksessa. (OTSO Metsäpalvelut 2013b, 8.)

4 KESTÄVÄN METSÄTALouden RAHOITUSLAKI - KEMERA

4.1 Yleistä Kemerasta

Valtio voi myöntää tukea kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisesti metsien kestävää hoitoa ja käyttöä edistäviä toimenpiteitä varten. Näitä toimenpiteitä ovat puuntuotannon kestävyys turvaaminen, metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen, metsäluonnon hoitohankkeet sekä muut edellä mainittuja tavoitteita tukevat edistämistoimet. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 5.) Tukea voidaan myöntää lisäksi luonnontuhoista aiheutuneisiin uudistamiskuluihin (Metsäkeskus 2013a). Rahoitusta haetaan kirjallisesti Suomen metsäkeskukselta (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 9).

Tuki myönnetään hakemuksesta pääasiassa yksityisille maanomistajille mutta sitä voidaan myöntää myös edellä mainittuja muita edistämistoimia varten muillekin kuin yksityisille maanomistajille. *”Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä sekä sellaista luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtiötä, osuuskuntaa tai muuta yhteisöä taikka säätiötä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on maatalouden tai metsätalouden harjoittaminen, sekä yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisalueissa (758/1989) tarkoitettun yhteisen alueen osakaskuntaa”* (KemeraL 2 § 2 mom).

Kemera-tuet ovat vuoden 2012 alusta lähtien olleet verotettavaa tuloa (Metsäkeskus 2013a). Kemera-tukien määrä tulee ilmoittaa vuosittain tehtävällä metsätalouden veroilmoituksella. Veroilmoituksen tekee Kemera-tuen saanut maanomistaja. Jos Kemera-tuet on maksettu toimijalle, toimija tekee ilmoituksen eikä maanomistajan tarvitse näiden tukien osalta tehdä ilmoitusta saamistaan tuista. Maanomistajalla on myös oikeus vähentää verotuksesta Kemera-työn kohteena olleen alueen työkustannukset.

4.1.1 Kemera-tuen myöntämisen edellytykset

Kemera-tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tehtävät työt tai toimenpiteet ovat

- taloudellisesti ja metsäluonnon- ja ympäristöhoidon kannalta tarkoituksenmukaisia
- metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia
- sellaisia, että niillä ei aiheuteta kohtuutonta haittaa muulle ympäristölle
- toteutettavissa taloudellisesti edullisimmalla tavalla
- metsätaloudessa yleisesti hyväksytyjen vaatimusten mukaisia (KemeraL 7 §).

Kemera-tukea ei saa käyttää sellaiseen työhön tai toimenpiteeseen, joka on säädetty muulla lainsäädännöllä maanomistajan velvollisuudeksi. Tällaisia ovat esimerkiksi metsänparannushankkeen kunnossapitovelvollisuus, tai metsälain 8a §:n mukainen uudistamisvelvoite. Metsäkeskuksen tulee rahoituspäätöstä tehdessään ottaa huomioon kohdistuuko toimenpiteeseen luonnonsuojelulaissa (1096/1996) säädettyjä rajoituksia sekä tarvittaessa pyytää lausunto siltä ELY-keskukselta, jonka alueella hanke aiotaan toteuttaa. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 6.)

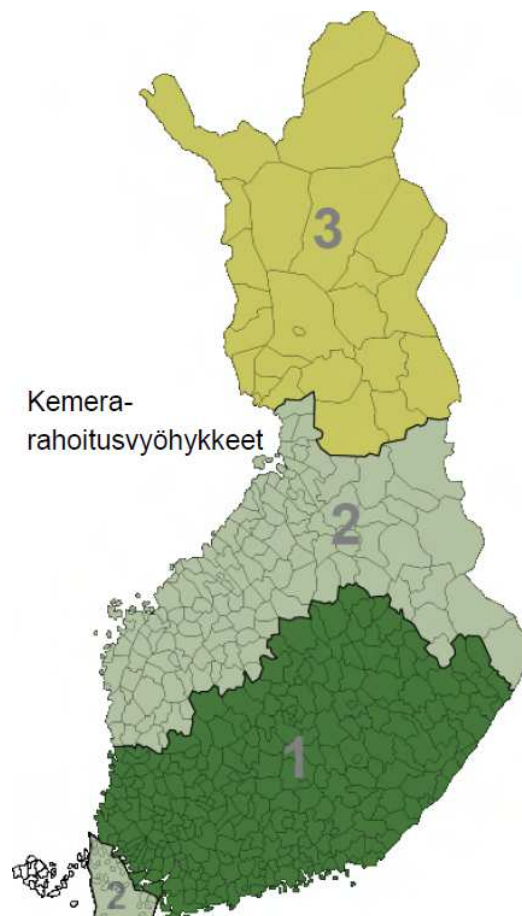
4.1.2 Töiden rahoittaminen

Kemera-tuella voidaan rahoittaa kokonaan suunnitelman ja toteutusselvityksen laatimisesta aiheutuneet kustannukset sekä metsänviljelyyn käytettävien siementen, taimien ja muiden tarvikkeiden hankinta ja kulotukseen liittyvät tarpeelliset vakuutukset (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 7).

Toteutuskustannusten rahoitus määräytyy pääasiassa todellisten, toteutuneiden kustannusten perusteella, joissain tapauksissa maa- ja metsätalousministeriön vahvistamien keskimääräisten kustannusten perusteella. Kemera-tuen suuruuteen vaikuttaa, millä rahoitusvyöhykkeellä hanke sijaitsee (Kuvio

1) ja mikä työlaji on kyseessä (Taulukko 1). (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 7.)

Kemera-tuen suuruuteen vaikuttaa lisäksi voimassaoleva metsäsuunnitelma. Suunnitelman puuttuessa, muissa kuin pellonmetsitys-, työllisyystyö- ja yhteishankkeina toteutettavissa kunnostusojitus- ja metsätiehankkeissa, toteutuskustannusten suuruutta alennetaan 10 %:lla. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 10.)

Kuvio 1. Kemera-rahoitusvyöhykkeet (Metsäkeskus 2011)

Taulukko 1. Toteutustuen suuruus työlajeittain (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 37)

Työlajit	Vyöhyke 1	Vyöhyke 2	Vyöhyke 3
	Tuen suuruus, % toteuttamiskustannuksista		
Metsänuudistaminen	20	35	55 (*)
Kulutus	50	60	70
Nuoren metsän hoito	50	60	70
Nuoren metsän hoito työllisyys-työnä	60	70	80
Metsänterveyslannoitus	40	55	65
Kunnostusojitus	40	55	65
Metsätien tekeminen	20	30	40
Metsätien perusparannus	40	50	60

4.1.3 Töiden suunnittelu ja rahoituksen hakeminen

Kemera-tuen myöntäminen perustuu joko ennalta laadittuun ja hyväksyttyyn suunnitelmaan tai toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen annettavaan toteutusselvitykseen (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 9). Ennalta hyväksyttävä suunnitelma vaaditaan kunnostusojituksesta, metsätien tekemisestä ja perusparannuksesta, metsänuudistamisesta, metsänterveyslannoituksesta sekä kulotuksesta. Nämä suunnitelmaan perustuvat työt voidaan aloittaa vasta sen jälkeen, kun Metsäkeskus on hyväksynyt suunnitelman. Toteutusselvitys puolestaan vaaditaan nuoren metsän hoidosta, pystykarsinnasta, energiapuun korjuusta sekä juurikäävän torjunnasta. (Metsäkeskus 2013a.)

Suunnitelman laadintakustannukset maksetaan kokonaan valtion varoin. Edellytyksenä on kuitenkin, että suunnitelma täyttää maa- ja metsätalousministeriön vaatimukset. Rahoituspäätöstä tehdessään Metsäkeskus hyväksyy samalla kertaa sekä suunnitelman että sen laadintakustannukset. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 10.) Kemera-tuissa rahoituksen saajana on aina maanomistaja. Maksun saaja voidaan määritellä maanomistajan ja toimijan välisellä sopimuksella.

Kemera-tukea haetaan kirjallisesti Metsäkeskukselta. Suunnitelmaan perustuvaa tukea haetaan ennen toimenpiteiden aloittamista. Toteutusselvityksen

vaativissa töissä tukea haetaan vasta toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen, jolloin selvitys tulee liittää rahoitushakemukseen. (Metsäkeskus 2013a.)

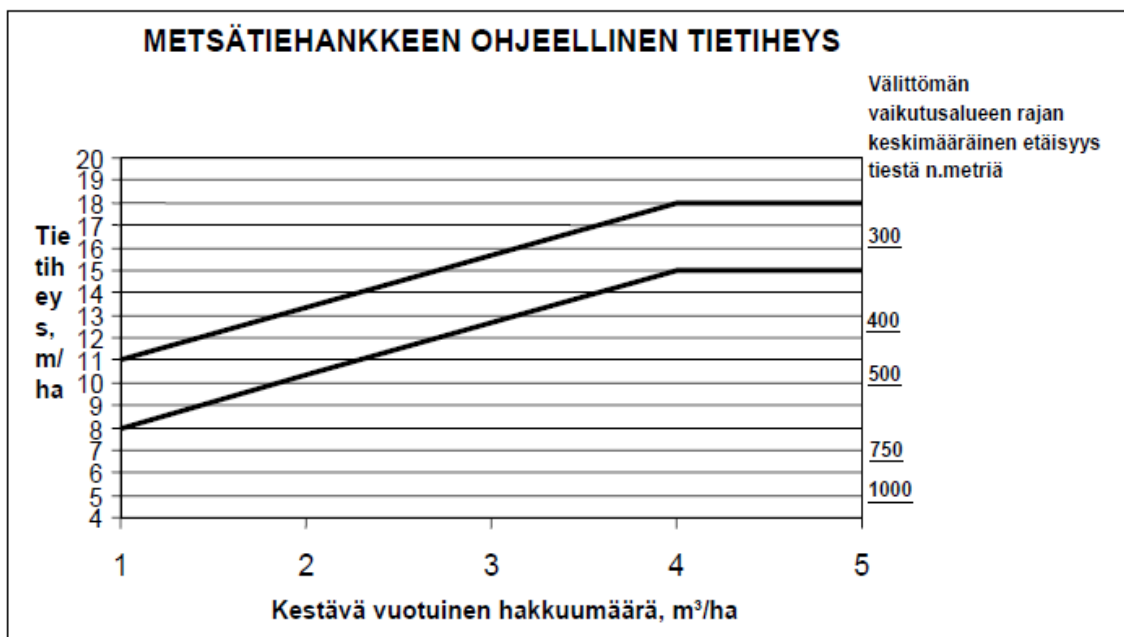
4.2 Metsätien tekeminen

Metsätiet ovat yksityisteitä, joilla yli puolet kuljetuksista on metsätalouden edellyttämiä. Rakenteeltaan rahoitettavien metsäteiden tulee olla sellaisia, että metsätalouden ympärivuotiset kuljetukset ovat mahdollisia. Kemera-tukea voidaan myöntää uuden metsätien tekemiseen sekä metsätien perusparannukseen. (Hämäläinen 2013, 52.)

4.2.1 Uudet metsätiet

Uusia metsäteitä koskevalle Kemera-tuen myöntämiselle on asetettu vaatimuksia, jotka koskevat tien enimmäistiheyttä, vähimmäispituutta ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta. Metsätiehankkeet toteutetaan pääasiassa yhteishankkeina.

Tehtäessä uutta metsätietä tavoitteena on, että metsäkuljetusmatka on keskimäärin 200 metriä ja tietiheys 15 metriä vaikutusalueen hehtaaria kohti puuntuotannollisesti edullisimmilla alueilla. Suunnitellun vuotuisen hakkuumäärän ollessa 1 m³ hehtaarilla, tietiheys saa olla korkeintaan 8 metriä vaikutusalueen hehtaaria kohti (Kuvio 2). Tietiheydessä voidaan poiketa maastotekijöiden perusteella enintään 3 m/ha ylöspäin. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 27.) Pituudeltaan tien on oltava vähintään 500 m, kun vaikutusalueen kestävä vuotuinen hakkuumäärä on vähintään 3 m³/ha. Tai vähintään 800 m, kun vaikutusalueen suunniteltu vuotuinen hakkuumäärä on alle 3m³/ha, jolloin vaikutusalue on noin 55 ha. Metsätalouden kuljetusten osuutta koskevana vaatimuksena on, että kyseinen tie soveltuu ympärivuotiseen käyttöön ja yli puolet on metsäliikennettä. (Metsäkeskus 2013b.)

Kuvio 2. Metsätiehankeksen ohjeellinen tietiheys (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 27)

4.2.2 Metsätien perusparannus

Metsätien perusparannukseen myönnettävän Kemera-tuen edellytyksenä on

- ettei kyseiseen tarkoitukseen myönnetä avustusta yksityisistä teistä annetun lain 93 §:n nojalla
- että tiehanke täyttää arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta koskevat vaatimukset ja
- että perusparannettavan tien kunnossapidosta on huolehdittu (Hämeenlinna 2013, 52).

Metsätalouden kuljetusten tulee olla vähintään 40 % liikenteestä/tieyksiköistä ja tien tulee soveltua ympärivuotiseen käyttöön. Lisäksi edellytyksenä on, että tien kunnossapidosta (mm. sorastus, rumpujen ja siltojen korjaus, tukkeutuneiden ojien avaus) on huolehdittu ja yksityistielain mukaiset tieoikeudet on perustettu. (Metsäkeskus 2013b.)

Metsätien perusparannushanke voi sisältää uuden tien rakentamista, jos se on tarkoituksenmukaista tieyhteyksien kehittämisen kannalta. Uuden tien

osuus saa olla rahoitettavan tien kokonaispituudesta 10 %, kuitenkin enintään 500 m, mikäli vaikutusalueen kestävä vuotuinen hakkuumäärä on vähintään 3 m³/ha tai enintään 800 metriä, mikäli vaikutusalueen kestävä vuotuinen hakkuumäärä on alle 3 m³/ha. (Pirkanmaa Metsäkeskus - Tapio 2009, 28.)

4.2.3 Metsätien suunnittelu ja rahoitus

Metsätien tekemisen suunnittelukustannukset maksetaan kokonaan Kemera-tuella. Edellytyksenä on kuitenkin, että hanke toteutetaan. Metsätien tekeminen perustuu etukäteen laadittuun suunnitelmaan eikä toimenpiteitä saa aloittaa ennen kuin metsäkeskus on hyväksynyt sen. Suunnitelman tulee täydentää tai olla osa metsäkeskuksessa laadittua voimassaolevaa metsätiestön yleissuunnitelmaa sekä suunnitelman vaikutusalueen arvioiduista tieyksiköistä vähintään 70 % tulee kuulua rahoitusta hakevien kiinteistöjen omistajille. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 29.) OTSO Metsäpalvelut toimii yleensä hankkeiden suunnittelijana ja vetäjänä, mutta ne voi tehdä myös jokin muu taho esimerkiksi konsulttitoimisto (Hämäläinen 2013, 52).

Yhden tilan hankkeissa rahoitettavat suunnittelukustannukset voivat olla enintään 1,18 €/metri (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 29). Yhtä tilaa koskevia tiehankkeita rahoitetaan kuitenkin vain poikkeustapauksissa, pääsääntöisesti rahoitettavat hankkeet ovat yhteishankkeita tai yhteismetsän hankkeita (Metsäkeskus 2013b).

Yhteishankkeena tai yhteismetsän hankkeena toteutettava uuden metsätien suunnitteluun tarkoitettu Kemera-tuki voi olla enintään 2,80 €/metri. Alle 4 tilan hankkeissa Kemera-tukea alennetaan 10 %:lla ja suurempien kuin 9 tilan hankkeiden suunnittelukustannuksia korotetaan 10 %:lla. Suunnittelun sisältyessä sillan tai muiden erityisen vaativien kohteiden suunnittelua, Kemera-tuki voi olla enintään 4,60 €/metri (Taulukko 2). Korotettua suunnittelutukea haettaessa hakijan tulee esittää dokumentit aiheutuneista lisäkustannuksista. Näitä dokumentteja ovat esimerkiksi laskut aiheutuneista kustannuksista tai ajankäyttökirjaukset siitä työstä, joka poikkeaa normaalista tiesuunnittelusta.

Normaalia tiesuunnittelua ovat tavanomaiset vesistöjen ylitykset sekä silta- ja rumpurakenteet. Sillan suunnittelukustannukset voidaan rahoittaa todellisten kustannusten perusteella, jos suunnittelu toteutetaan erillisenä hankkeena. Metsätien perusparannushankkeissa suunnittelukustannukset ovat 70 % uuden metsätien suunnittelukustannuksista. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 29.)

Taulukko 2. Metsätien tekemisen suunnittelukustannusten määräytyminen (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 29)

Osakastilojen lukumäärä, kpl	Alennus/korotus, %	Uudet metsätiet, tuki enintään, euroa/m	Perusparannettavat tiet, tuki enintään, euroa/m
4-9	-	2,80	1,96
< 4	-10 %	2,52	1,76
>9	+10 %	3,08	2,16
Erityisen vaativissa kohteissa (sillan suunnittelu tms.) tuki enintään 4,60 euroa/m			

Suunnittelutukea voidaan korottaa Pohjois-Suomessa seuraavalla tavalla:

- ”7 %:lla Kainuun metsäkeskuksen alueella sekä Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksen alueella lukuun ottamatta Alavieskan, Haapajärven, Kalajoen, Kärsämäen, Nivalan, Pyhäjärven, Reisjärven, Sievin ja Ylivieskan kuntia.
- 17 %:lla III tukivöhykkeellä” (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 37).

Metsätiehankkeiden vaatima tieyksikkölaskelma sisältyy suunnitelmaan ja se laaditaan joko tietoitimuksessa tai suunnittelijan toimesta (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 30).

Metsätiehankkeisiin liittyvät toimitus-, lupa- ym. maksut korvataan kokonaan suunnittelukustannuksina Kemera-tuella. Muut mahdolliset toimituksessa määrättävät korvaukset jäävät osakkaiden maksettavaksi. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 30.)

4.2.4 Metsätien toteutus ja rahoitus

Metsätiehankkeiden toteutuskustannukset rahoitetaan yleensä todellisten, toteutuneiden kustannusten perusteella. Toteutuskustannukset voidaan rahoittaa myös kokonais- tai laskutusurakkana. Hankkeen toteuttaja kilpailuttaa kokonaisurakan ja rahoituspäätös tehdään urakkasopimuksen mukaisen urakkahinnan perusteella ennen työn toteuttamista. Samoin kuin kokonaisurakka, laskutusurakka kilpailutetaan urakoitsijoilla. Rahoituspäätös laskutusurakassa tehdään alustavana rahoituspäätöksenä kokonaiskustannusten ja valtion tuen määrästä tehdyn arvion perusteella. Lopullinen toteutuskustannus laskutusurakassa muodostuu todellisten osasuoritusten hintojen perusteella. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 24.) Yhteishankkeissa toteutukseen myönnettävän Kemera-tuen suuruus uuden metsätien rakentamiseksi on I-vyöhykkeellä 20 %, II-vyöhykkeellä 30 % ja III-vyöhykkeellä 40 % toteutuskustannuksista. Perusparannushankkeissa toteutukseen myönnettävän Kemera-tuen suuruus on I-vyöhykkeellä 40 %, II-vyöhykkeellä 50 % ja III-vyöhykkeellä 60 %. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 30.) Yhtä tilaa koskevan uuden metsätien rakentamishankkeeseen myönnettävä Kemera-tuki on 1010–2692 €/km ja perusparannushankkeessa 1060–1884 €/km (Metsäkeskus 2013b).

Jos tiekunta on perustettu, se päättää hankkeen toteuttamisesta. Hankkeen vetäjänä sekä valvojana toimii yleensä OTSO Metsäpalvelut. Töiden ja tarvikkeiden kilpailutus suoritetaan avustusehtojen ja säännösten mukaisesti (Hämäläinen 2013, 52).

4.2.5 Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus koskee metsänuudistamis-, kunnostusojitus- ja metsätiehankkeita. Metsäteiden kunnossapitovelvollisuuteen kuuluvat tarpeellinen sorastus, rumpujen ja siltojen korjaus, tukkeutuneiden ojen avaaminen sekä muut tien kunnossapidon edellyttämät työt. Velvollisuus on voimassa 15 vuotta rahoituksen loppuunmaksamisesta. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus siirtyy hankealueen omistusoikeuden siirtyessä uudelle omista-

jalle. Velvollisuuden noudattamista valvoo Metsäkeskus. Jos hoito- ja kunnossapitovelvollisuus on laiminlyöty, metsäkeskuksen tulee neuvotella korjaavista toimenpiteistä hoito- ja kunnossapitovelvollisen kanssa ja kehottaa häntä korjaamaan laiminlyöntinsä määräajassa. Mikäli annettua kehotusta ei ole noudatettu määräajassa, metsäkeskus voi harkita, että myönnetty tuki peritään osittain tai kokonaan takaisin. (Pirkanmaa Metsäkeskus – Tapio 2009, 30; Kementi 15 §.)

5 YKSITYISTIET

5.1 Mitä ovat yksityistiet?

Yksityistiet ovat teitä, jotka eivät ole julkisin varoin ylläpidettäviä maanteitä vaan rakentamisesta ja kunnossapidosta huolehtivat yksityiset kiinteistönomistajat ja muut tieosakkaat. Teitä voivat käyttää muutkin kuin maanomistaja. Yksityistiet jaetaan kolmeen ryhmään: toimitustiet, sopimustiet ja kiinteistöjen omat tiet. (Hämäläinen 2013, 9–10.)

Toimitustiet ovat pääsääntöisesti vain tieosakkaiden käytössä mutta käytännössä ne voivat olla myös yleisessä käytössä. Tieosakkaat vastaavat tien ylläpidosta ja tietä koskevien asioiden hoitamista varten voidaan tarvittaessa perustaa tiekunta. Toimitustiet ovat perustettu jossakin virallisessa maanmittaustoimituksessa. Toimituksessa on muodostettu pysyvä, viranomaisen vahvistama ja rekisteröimä tien käyttöoikeus toisen kiinteistön alueella kulkevaan tiehen. Tällaisia teitä ovat muun muassa yksityistielain mukaisessa tie-toimituksessa perustetut tiet, maantietoimituksessa lakkautetut tai yksityisiksi teiksi muutetut tiet sekä aikoinaan vanhan jakolain mukaisesti rasi- tai teiteiksi perustetut tiet. (Hämäläinen 2013, 10.)

Sopimusteissa käyttöoikeus tiehen on muodostettu joko suullisella tai kirjallisella sopimuksella ja tämä sopimus sitoo ainoastaan sopimusosapuolia sekä heidän perillisiänsä. Tällainen tienkäyttöoikeus voidaan muuttaa pysyväksi ainoastaan yksityistietoimituksessa. Sopimusteiden ylläpidosta huolehtivat sopimuskumppanit. (Hämäläinen 2013, 11.)

Omat tiet ovat ainoastaan yksityisessä käytössä ja maanomistaja itse huolehtii tien ylläpidosta. Tällaisia teitä ovat esimerkiksi talolle johtavat pihatiet sekä viljelystiet. (Hämäläinen 2013, 10–11.)

Yksityistielaki koskee pääasiassa vain toimitusteitä, joita tässä opinnäytetyössä jäljempänä käsitellään. Sopimusteihin yksityistielakia sovelletaan ai-

noastaan, kun kyseessä on tien lakkauttaminen tai jos sopimustie on perustettu ennen yksityistielain voimaantuloa 1.1.1963, jolloin sopimustiet voivat olla toimitusteihin rinnastettavia. (Hämäläinen 2013, 10–11.)

Yksitystielaki 1 § 1 mom:

”Tämä laki koskee kaikkia yksityisiä teitä, sellaisia teitä lukuun ottamatta, joita vain asianomaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus käyttää. Sellaiseen tiehen, jota myös muulla on oikeus käyttää, mutta johon kenelläkään ei ole pysyvää käyttöoikeutta, sovelletaan tätä lakia vain niissä kohdin, joissa niin on nimenomaan säädetty.”

5.2 Tieoikeus

Tieoikeus on pysyvä oikeus käyttää toisen omistamaa kiinteistöä kulkemiseen (Tieyhdistys 2011, 3). Lisäksi se oikeuttaa tekemään uuden tien toisen omistaman kiinteistön alueelle ja näin ollen myös käyttämään ja kunnossapitämään sitä. Jos kulkuyhteys toisen kiinteistön kautta on tärkeä kiinteistön tarkoituksenmukaista käyttöä varten, tieoikeus on myönnettävä (tärkeysedellytys) mutta se ei saa aiheuttaa millekään kiinteistölle huomattavaa haittaa (haitattomuusedellytys). Yksityisiin tietarkoituksiin saa pysyvästi käyttää toisen omistamaa kiinteistöä muun alueeseen kohdistuvan oikeuden estämättä. (YksTL 16 § 1 mom.) Tieoikeus voidaan myöntää määräaikaisena tai rajoitettuna (Hämäläinen 2013, 12).

Tieoikeus voi syntyä myös, jos kiinteistö tai muu taho on lain nojalla velvollinen tieosakkaana osallistumaan tienpitoon. Tällaisessa tapauksessa tieoikeus syntyy yksityistietoimituksessa annettavan tienpitoa koskevan päätöksen välillisenä vaikutuksena. Jos samalla tiellä on useampia tieoikeuksia, kaapeammat oikeudet laajenevat leveämpinä perustettujen tieoikeuksien mukaisiksi. (YksTL 16 § 1 mom; Markkula 2005, 14.)

Lisäksi tieoikeus voi syntyä, ilman tietoimituksessa tehtyä päätöstä, tien oikaisemista, levittämistä tai muuta parantamista varten tarpeelliseen lisäalueeseen, jos lisäalueen luovuttava maanomistaja on antanut suostumuksensa kyseisen alueen käyttöön. Elinkeinonharjoittajalle myönnetty tienkäyttöoikeus

on voimassa muun oikeuden estämättä niin kauan kuin tietä tarvitaan siihen elinkeinotoimintaan, jota varten tieoikeus on annettu. (YksTL 16 § 2-3 mom; Markkula 2005, 14.)

Ensimmäinen tieoikeus voidaan perustaa ainoastaan yksityistietoimituksessa. Jos kuitenkin tällaiseen ennestään perustettuun tiehen on tarkoituksenmukaista myöntää lisätieoikeuksia, ne voidaan myöntää kunnan tielautakunnan ja tiekunnan omilla päätöksillä. (Hämäläinen 2013, 12.)

Toimituksessa perustetut tieoikeudet ovat pysyviä, viranomaisen vahvistamia ja ne merkitään kiinteistörekisteriin. Tieoikeus sitoo kiinteistöjä eikä kiinteistöjen omistajanvaihdokset vaikuta oikeuteen vaan se siirtyy uudelle omistajalle. (Hämäläinen 2013, 10–11.) Tieoikeuden voi lakkauttaa ainoastaan virallisessa tietoimituksessa. Poikkeuksena ovat kuitenkin määräaikaisena tai rajoitettuna myönnetyt tieoikeudet. (Hämäläinen 2013, 12.)

5.3 Tieosakkuus ja tiekunta

Tieosakkaaksi kutsutaan henkilöä, jonka omistamalle kiinteistölle on myönnetty tieoikeus tai elinkeinonharjoittajaa, jolle on myönnetty tienkäyttöoikeus. Tieosakkaiden velvollisuus on osallistua yksityistien rakentamiseen ja kunnossapitoon eli tienpitoon. Tienpitovelvollisuus jaetaan osakkaiden kesken määräämällä heille tieyksiköt.

Tieosakkaat voivat hoitaa tienpitoon liittyviä asioita järjestäytyneinä, jolloin yksityistietoimituksessa tai kunnan tielautakunnan toimituksessa on perustettu tiekunta, tai toimia ilman virallista tiekuntaa järjestäytymättöminä. Järjestäytymättömällä tiellä osakkaiden on oltava yksimielisiä päätöksistä ja heidän on sovittava tienpidosta keskenään, kun taas järjestäytyneessä tiekunnassa päätökset tehdään enemmistöperiaatteella ja tehdyt päätökset sitovat kaikkia osakkaita. (Hämäläinen 2013, 16–17.)

Käytännössä järjestäytymätön tie tarkoittaa sitä, että virallista tiekuntaa ei ole perustettu. Jos tieosakkaita on vähän ja naapurisuhteet kunnossa niin silloin

tiekunnan perustaminen ei ole tarpeen. Tienpitoon liittyvistä asioista voidaan sopia suullisesti ilman erityisiä muodollisuuksia. Järjestäytymättömät tiet voivat kuitenkin toimia ikään kuin tiekunta olisi perustettu ja se voi olla suositeltavaakin. (Hämäläinen 2013, 18.) Tieosakkaiden kesken asioista ei voida kuitenkaan sopia enemmistöpäätöksellä sitovasti, sillä päätökset ja sopimukset ovat osakasta sitovia ainoastaan silloin, kun hän on ne hyväksynyt. Jos tieosakkaiden kesken tulee erimielisyyttä tienpitoa koskevassa asiassa, osakkaalla on oikeus viedä asia kunnan tielautakunnan ratkaistavaksi. Erimielisyyden koskiessa esimerkiksi tieosakkaan velvollisuutta osallistua jonkun osakkaan omin päin tekemän tienpitotoimenpiteen kustannuksiin, on tielautakunnan asiana ratkaista, onko toimenpiteestä ollut hyötyä hänellekin ja onko hänen osallistuttava kustannuksiin. (YksTL 71 §.)

Tiekunta voidaan perustaa ainoastaan yksityistietoimituksessa tai kunnan tielautakunnan toimituksessa. Tarvittaessa tiekunta voidaan perustaa vain osalle tietä. Tiekunnan perustamisen jälkeen osakkaiden tulee valita tiekunnalle nimi ja toimielin. Toimielin vastaa tiekunnan asioiden valmisteluista ja täytäntöönpanosta. Se voi olla yksijäseninen eli toimitsijamies tai kolmijäseninen eli hoitokunta. Tiekunnalla on oikeus muun muassa tehdä sopimuksia, hankkia irtainta omaisuutta sekä toimia kantajana tai vastaajana osakkaidensa puolesta oikeus- ja hallintoasioissa. Tiekunta on tilinpitovelvollinen ja joissain asioissa myös verovelvollinen. (Hämäläinen 2013, 17, 19–20.) Tiekunta järjestää yleensä yhden vuosikokouksen tai tarvittaessa useampia ylimääräisiä kokouksia. Kokouksissa tieosakkaat päättävät tienpitoon liittyvistä sekä muista tiekunnan asioista. (Hämäläinen 2013, 20–21.) Kokouksissa käsiteltävät asiat voivat koskea tien kunnossapitoa, tieoikeuksien myöntämistä, tieosakasluetteloa, tieyksiköiden ja käyttömaksujen määräämistä ja muuttamista, henkilövalintoja, talousarvion vahvistamista, tie- ja käyttömaksujen maksuunpanoluettelon vahvistamista, rahalainan ottamista, varainhoitokauden pituutta, tilityksen tarkastamista ja hyväksymistä, yksityistietoimituksen hakeamista, tienkäytön kieltämistä ja rajoittamista, liittymän tekemistä ja kunnossapitoa sekä tienhoitoon liittyviä sopimusasioita. (YksTL 64 §.) Perustettu tiekunta on useimmiten edellytyksenä kuntien ja valtion myöntäessä yksityistieavustuksia.

5.4 Tieyksiköinti ja tieosakkaiden maksut

Tieyksiköinnillä tarkoitetaan tienpitovelvollisuuden jakamista tieosakkaiden kesken. Tienpitovelvollisuus jaetaan osakkaiden kesken sen hyödyn mukaan, minkä tie kullekin tuottaa ja tätä hyödyn arviointia kutsutaan tieyksiköinniksi. (Hämäläinen 2013, 53.) Tieyksiköiden määrä kuvaa kunkin tietä käyttävän osuutta tienpidon kokonaiskustannuksista. Arvioitaessa tieyksiköitä lähtökohdaksi on kunkin osakkaan omistaman kiinteistön todellinen tien käyttö ja, että määritetyt yksiköt ovat oikeissa suhteissa toisiinsa nähden. Yksiköt määrätään erikseen sekä rakentamista että kunnossapitoa varten. (Maanmittauslaitos 2010, 3.)

Tieosakkaiden maksut eli tiemaksut määräytyvät tieyksiköiden perusteella. Tieyksikölle vahvistetaan hinta tiekunnan kokouksessa ja osakkaalta perittävän tiemaksun suuruus lasketaan kertomalla yksikköhinta osakkaan tieyksiköiden määrällä. Tiemaksu voi sisältää perusmaksun, joka on kaikille osakkailla samansuuruinen. Perusmaksulla katetaan ainoastaan tiekunnan hallintokuluja, joita ovat esimerkiksi kokouskutsuista, laskutuksesta ja kirjanpidosta aiheutuvat kulut. (Hämäläinen 2013, 63–64.) Tiekunta voi lisäksi määrätä tienkäyttöoikeuden haltijalle ja muuten tilapäisesti tietä käyttävälle tien käytöstä käyttömaksun. Käyttömaksu voidaan määrätä myös tieosakkaalle siinä tapauksessa, jos hänen tienkäyttönsä on muuttunut huomattavasti siitä, mikä on otettu huomioon tieyksiköitä määritettäessä. Käyttömaksua peritään osakkaalta sen aikaa kunnes uudet tieyksiköt on määritetty tai hänen tienkäyttönsä palautuu ennalleen. (Hämäläinen 2013, 65.)

6 YKSITYISTIETOIMITUS

6.1 Yleistä yksityistietoimituksesta

Yksityistietoimitus on kiinteistötoimitus, jossa selvitetään tai käsitellään tieoikeuksiin liittyviä asioita (Maanmittauslaitos 2014b). Yksityistietoimituksen suorittaa joko Maanmittauslaitos tai kunnan kiinteistöinsinööri. Kunnan kiinteistöinsinööri suorittaa yksityistietoimituksen silloin, kun toimitusalue sijaitsee sellaisella asemakaava-alueella, jonka kiinteistörekisterin pitämisestä kunta huolehtii. Joissain tapauksissa kiinteistöinsinööri voi suorittaa toimituksen myös asemakaava-alueen ulkopuolella kunnan suostumuksella. (KML 5 §.)

Yksityistietoimituksella voidaan

- perustaa tieoikeus kulkemaan toisen kiinteistön kautta
- lakkauttaa voimassaoleva tieoikeus tai siirtää se toiseen paikkaan
- selvittää kenellä on tienkäyttöoikeus
- selvittää tieoikeuden sijainti ja leveys
- perustaa venevalkamaa, autopaikkaa, laituria tai puutavaran säilyttämistä varten käyttöoikeus
- perustaa tiekunta
- vahvistaa tieyksiköt (Maanmittauslaitos 2014b).

Tienpitoa koskevat asiat käsitellään tieoikeuden perustamisen jälkeen joko tieosakkaiden kesken tai tiekunnan kokouksessa (Maanmittauslaitos 2014b).

Yksityistietoimitusta voivat hakea kiinteistön omistaja ja yhteisomistaja, yhteisen alueen osakas ja tiekunta, jonka tietä asia koskee, sekä kunta. Lisäksi toimitusta voi hakea kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija. (YksTL 39 § 1 mom.) Toimitusta haetaan kirjallisesti Maanmittauslaitokselta (Maanmittauslaitos 2014b). Hakemuksesta tulee selvitä, miksi toimitusta haetaan. Hakemukseen liitetään luettelo niistä kiinteistöistä, maanomistajista ja

erilaisten käyttöoikeuksien haltijoista, joita toimitus koskee. Lisäksi hakemukseen liitetään kartta tien sijainnista. Jos hakemus koskee tiekunnan tietä, tulee siinä mainita myös toimitsijamies tai joku hoitokunnan jäsen. (YksTL 41 § 2 mom.)

6.2 Toimitusmenettely

Yksityistietoimitus tulee vireille, kun hakija on toimittanut hakemuksen Maanmittauslaitokseen. Maanmittauslaitos lähettää hakijalle kirjallisen ilmoituksen toimituksen vireilletulosta. (Maanmittauslaitos 2014b.) Ilmoitus sisältää asiaa käsittelevän toimitusinsinöörin yhteystiedot ja arvion toimituksen aloittamisajankohdasta sekä toimituskustannusten määräytymisperusteet (Hämäläinen 2013, 100). Toimituksen alkukokouksesta lähetetään kaikille yksityistietoimituksen asianosaisille kutsukirjeet vähintään 10 päivää aikaisemmin (Maanmittauslaitos 2014b).

Toimitusinsinööri suorittaa yksityistietoimituksen joko yksin tai tarvittaessa uskottujen miesten kanssa. Toimitukseen kuuluvat arkistotutkimukset, yksi tai useampi toimituskokous, riippuen tehtävän laajuudesta, sekä maastokatselmus. Toimituksen lopussa toimitusinsinööri laatii vielä tarvittavat asiakirjat ja rekisteröi toimituksen kiinteistörekisteriin. (Maanmittauslaitos 2014b.)

Ennen toimituskokousta toimitusinsinööri suorittaa arkistotutkimukset. Arkistotutkimuksissa selvitetään toimituksen kohteena olevien kiinteistöjen omistajat, voimassaolevat tieoikeudet ja – rasitteet, kaavoitusasiat sekä muut kiinteistön käyttöön ja omistukseen liittyvät tiedot. Toimituskokouksessa asianosaisille annetaan mahdollisuus esittää vaatimuksia ja mielipiteitä toimitukseen liittyvistä asioista. Asianosaisten kuulemisen jälkeen annetaan päätökset, jotka koskevat muun muassa tieoikeuksien perustamista, siirtämistä tai lakkauttamista, tien rakentamis- ja kunnossapidon osittelua eli tieyksiköintiä, maan luovuttamisesta sekä vahingoista ja haitoista mahdollisesti aiheutuvia korvauksia sekä toimituskustannusten jakaantumista osakkaiden kesken. Kokouksessa määrätään myös tiekunnan perustamisesta tarvittaessa. (Maanmittauslaitos 2014b.)

Kokouksen lopuksi toimitusinsinööri selostaa asianosaisille muutoksenhakumenettelyn ja antaa valitusosoituksen. Toimituksessa tehdyistä päätöksistä voi valittaa maa- ja metsätalouden 30 päivän kuluessa. Maa- ja metsätalouden päätökseen voi hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta, jos se myöntää valitusluvan. (Maanmittauslaitos 2014b.) Muutoksenhakuaika korkeimpaan oikeuteen on 60 päivää (Tieyhdistys 2011, 11). Jos toimituksesta ei valiteta, se tulee valitusajan päätyttyä lainvoimaiseksi ja rekisteröidään kiinteistörekisteriin. Rekisteröinnin jälkeen asiakirjat arkistoidaan pysyvästi ja toimitusinsinööri lähettää ne asianosaisille toimituskokouksessa sovitulla tavalla. (Maanmittauslaitos 2014b.)

Maanmittauslaitos perii yksityistietoimituksesta kiinteistötoimitusmaksun, joka määräytyy toimitukseen käytetyn työajan mukaan (Maanmittauslaitos 2014b). Lisäkustannuksia toimituksesta voi muodostua muun muassa maastotöiden apuhenkilöiden palkoista ja asiantuntijapalkkioista (Maanmittauslaitos 2014a, 9). Yksityistietoimituksesta aiheutuvat kustannukset on toimituksen hakijan suoritettava. Jos toimituksessa on useampia osakkaita, kustannukset voidaan määrätä osakkaille tieyksiköiden mukaan tai sen mukaan kuin harkitaan kohtuulliseksi. Myös sellainen asianosainen voidaan määrätä maksamaan kustannuksia, joka ei ole tieosakas. Jos tiekunta on perustettu, voidaan kustannukset periä siltä. (YksTL 47 §.)

6.3 Rajankäynti sivutoimituksena

Rajankäynti on kiinteistön määritystoimitus, jolla selvitetään ja ratkaistaan rajan paikkaa ja rajamerkkiä koskeva epäselvyys. Epäselvyyksiä selvitettäessä apuna käytetään vanhoja karttoja, asiakirjoja, maastosta löytyviä rajamerkkejä, rajasta laadittuja koordinaattitietoja sekä maastosta erottuvaa nautinnan rajaa. Rajankäynti ei yleensä aiheuta muutoksia voimassa olevaan kiinteistöjaotukseen. (Maanmittauslaitos 2013, 3; KML 101 § 1 mom 1-kohta.)

Normaali rajankäynti voi olla tarpeen suorittaa päätoimituksen yhteydessä sivutoimituksena, jos toimitusalue tai toimituksessa kartoitettava alue ulottuu

sellaiseen rajaan, josta rajamerkit ovat kadonneet tai rajan paikka on muuten epäselvä tai riitainen (KML 101 § 1 mom 1-kohta; KMA 53 §). Rajankäyntinä voidaan suorittaa myös vanhan rajapyykin kunnostaminen, uuden rakentaminen sekä sellaisen rajamerkin siirtäminen, joka on vaarassa tuhoutua tai siitä on haittaa. Rajamerkin siirtäminen ei muuta rajan paikkaa. (KML 108 § 1 mom.)

Kiinteistötoimituksen yhteydessä voidaan tehdä sivutoimitus, esimerkiksi rajankäynti, asianosaisen pyynnöstä ilman erillistä hakemusta ja ilman eri toimitusmääräystä, jos se on tarpeen päätoimituksen suorittamisen kannalta. Ilman asianosaisen suostumustakin on suoritettava sivutoimitus silloin, kun se liittyy päätoimitukseen, eikä se viivästyttä merkittävästi toimituksen loppuun suorittamista eikä sen suorittamatta jättämiselle ole mitään erityistä syytä. Jos sivutoimituksen seurauksena asianosaisten piiri laajenee, siitä tulee tiedottaa erikseen. (Hyvönen 1998, 311–312.)

Ennen rajankäyntiä selvitetään, milloin raja on alun perin muodostettu. Rajaan rajoittuvien kiinteistöjen muodostumistiedoista selvitetään, onko rajalla käyty myöhempiä rajankäyntejä, mikä niistä on viimeisin sekä millaista mittausaineistoa rajasta on myöhemmin laadittu. (Maanmittauslaitos 2013, 4.)

Aikaisemmin lainvoimaisesti määrätty raja on määrättävä entiseen paikkaansa. Jos rajankäyntejä on tehty useampia ja ne on tehty eri tavoin, rajan paikka määrätään viimeisimmän lainvoimaisen päätöksen mukaisesti. Jos taas rajan paikkaa koskevat selvitykset ovat ristiriitaisia eikä niiden perusteella voida rajan paikkaa selvittää luotettavasti, voidaan raja määrätä asianosaisten keskenään sopimaan paikkaan. (KML 104 § 1,3 mom.)

Rajankäynti selostetaan pöytäkirjassa, johon sisällytetään luettelo käydyistä rajoista rajamerkkien numeroiden avulla yksilöitynä, toimituksen kohteena olleet kiinteistöt pyykkiväleittäin sekä selostetaan rajankäynnin perusteet. Lisäksi rajankäynnistä laaditaan toimituskartta, jossa kuvataan yksiselitteisesti käydyt rajat, hyväksytyt ja riidanalaiset rajamerkit sekä muut tärkeät rajan paikkaa määrittävät tiedot. (Maanmittauslaitos 2013, 6.)

Rajankäynti rekisteröidään kiinteistörekisteriin ja asianosaisilta peritään kiinteistötoimitusmaksu. Rajankäynti on kiinteähintainen toimitus erikseen suoritettuna mutta aikaveloitteisen toimituksen yhteydessä tehtynä se on myös aikaveloitteinen. (Maanmittauslaitos 2014c; Maanmittauslaitos 2014a, 5.) Sivutoimitukset laskutetaan erikseen.

7 TOIMITUSKUSTANNUKSET

7.1 Toimituskustannusten perusteet

Kiinteistötoimituskustannusten maksuperusteista on säädetty laissa kiinteistötoimitusmaksusta (558/1995) sekä maksujen suuruudesta maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa kiinteistötoimitusmaksusta (140/2014). Kiinteistötoimitukset ovat joko kiinteähintaisia tai aikaveloitteisia. Toimituskustannukset muodostuvat kahdesta osasta: kiinteistötoimitusmaksusta ja toimitusmenoista. Toimitusmenoja ovat, toimituksesta riippuen, muun muassa apuhenkilöistä, rajamerkeistä ja kokoustiloista aiheutuvat kulut. (Maanmittauslaitos 2014d.) Kiinteistötoimitusmaksu muodostuu keskimäärin seuraavasti: Toimituksen valmistelun ja arkistotutkimusten osuus on n. 20 %, toimituskokousten ja maastotöiden osuus on n. 30 %. Loput 50 % muodostuu asiakirjojen ja karttojen valmistamisesta sekä toimituksen rekisteröinnistä kiinteistötietojärjestelmään. Kiinteistötoimitusmaksuista ei peritä arvonlisäveroa. (Maanmittauslaitos 2014d.)

Toimituskustannukset jaetaan asianosaisten kesken heidän toimituksesta saamansa hyödyn mukaan (KML 209 § 1 mom), mutta asianosaiset voivat myös sopia keskenään kustannusten jakamisesta.

7.2 Yksityistietoimituksen toimituskustannukset

Yksityistietoimitukset ovat aikaveloitteisia. Kiinteistötoimitusmaksu määräytyy toimitukseen käytetyn työajan perusteella 87,50 euron tuntihinnan mukaan. Tuntihintaan sisältyvät rajamerkki- ja kokoustilakustannukset. Muut toimitusmenot peritään erikseen. Jos toimituksessa on apuhenkilönä Maanmittauslaitoksen henkilöstöön kuuluvaa mittamies, hänen käyttämisestä peritään 32 euroa tunnilta. (Maanmittauslaitos 2014a, 9.)

7.3 Rajankäynnin toimituskustannukset

Rajankäynti on kiinteähintainen toimitus erikseen suoritettuna. Normaalin rajankäynnin kiinteistötoimitusmaksu muodostuu seuraavasti:

- 210 euroa käytyä rajaa määräävää kutakin rajapistettä kohti
- 185 euroa kutakin rajankäyntiin osallista rekisteriyksikköä kohti
- 0,70 euroa kutakin alkavaa maa-alueella käytyä rajamerkkiä kohti.

Erikseen rajankäyntinä suoritettavan rajamerkin siirron kiinteistötoimitusmaksu muodostuu seuraavasti:

- 150 euroa kutakin rakennettua, korjattua tai siirrettyä rajamerkkiä kohti
- 100 euroa kutakin rajankäyntiin osallista rekisteriyksikköä kohti (Maanmittauslaitos 2014a, 5).

Rajankäynnistä perittävä kiinteistötoimitusmaksu sisältää apuhenkilö-, rajamerkki- ja kokoustilakustannukset (Maanmittauslaitos 2014a, 1).

Kuten muissakin toimituksissa, rajankäynneissä toimituskustannukset jaetaan asianosaisten kesken heidän toimituksesta saamansa hyödyn mukaan (KML 209 § 1 mom). Rajankäynneissä tämä hyödyn jakaminen tarkoittaa yleensä sitä, että kustannukset jaetaan sen mukaan, kuinka pitkästi rajaa käydään kunkin asianosaisen omistaman kiinteistön kohdalla.

Esimerkki 1:

Kiinteistöjen 40:12 ja 85:0 välisellä rajalla suoritetaan rajankäynti kadonneen rajapyykin määrittämiseksi (Kuvio 3). Rajankäynnissä käydään kiinteistöjen 40:12 ja 85:0 välinen raja (547,9 m) sekä raja kiinteistöä 40:12 vastaan (194,1 m). Kiinteistöjen 40:12 ja 85:0 väliselle rajalle rakennetaan kadonneen rajapyykin lisäksi viisari.

Maksut:

Rakennettuja rajamerkkejä: 2 kpl (2 kpl á 210 €) = 420 €

Osallisia kiinteistöjä: 2 kpl (2 kpl á 185 €) = 370 €

Käydyn rajan pituus: 547,9 m + 194,1 m = 742,0 m á 0,70 € = 519,40 €

Yhteensä 1309,40 €

Mittamies-, rajanavaamis- ja rajamerkkikustannukset sisältyvät maksuun. Toimituksen kustannukset jaetaan siihen osallisten kiinteistöjen kesken toimituksessa päätettävällä tavalla (Maanmittauslaitos 2014a, 6).

Esimerkki 2:

Kiinteistöjen 40:12 ja 85:0 välisellä rajalla suoritetaan yhden rajamerkin siirto (Kuvio 3). Yksi rajamerkki kiinteistöjen välillä on tarpeen siirtää rakennettavan tien vuoksi.

Maksut:

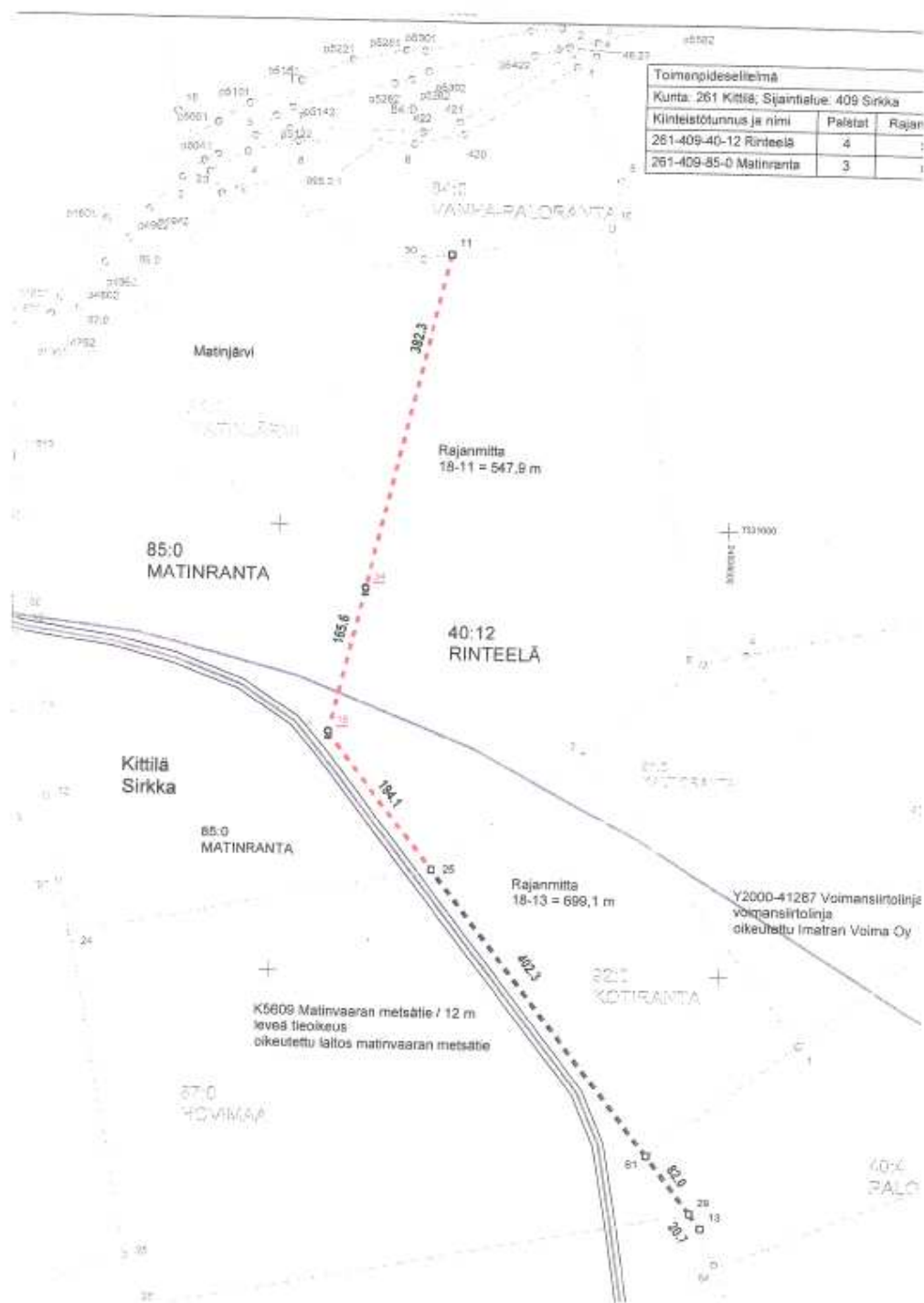
Siirrettyjä rajamerkkejä: 1 kpl á 150 €

Osallisia kiinteistöjä: 2 kpl á 100 € = 200 €

Yhteensä: 350 €

Mittamies-, rajanavaamis- ja rajamerkkikustannukset sisältyvät maksuun. Toimituksen kustannukset jaetaan siihen osallisten kiinteistöjen kesken toimituksessa päätettävällä tavalla (Maanmittauslaitos 2014a, 6).

Yksityistietoimituksen sekä muiden aikaveloitteisten kiinteistötoimitusten yhteydessä sivutoimituksena suoritettava rajankäynti on myös aikaveloitteinen ja kiinteistötoimitusmaksu määräytyy 87,50 euron tuntihinnan mukaan.

Kuvio 3. Matinvaaran metsätie. Rajankäynnin toimituskartta.

8 YKSITYISTIETOIMITUSTEN VERTAILU

Metsätiehankkeiden yhteydessä on suoritettu yksityistietoimituksia, joissa on päivitetty vanhoja tieoikeuksia ja perustettu uusia, riippuen siitä, onko hankkeen tarkoituksena ollut rakentaa uusi metsätie vai perusparantaa olemassa olevaa metsätietä. Yksityistietoimitusten vertailun tarkoituksena on selvittää, onko yksityistietoimitusten yhteydessä tehty rajankäyntitoimituksia rajamerkkien siirtämiseksi vai onko jouduttu tekemään erillisiä rajankäyntitoimituksia yksityistietoimitusten suorittamisen jälkeen. Rajankäynnit rajamerkkien siirtämiseksi voivat olla tarpeen sellaisissa tilanteissa, joissa metsätien rakentamistoimenpiteet voivat tuhota kiinteistöjen rajoja osoittavia rajamerkkejä. Tässä työssä olen vertaillut 11 eri metsätiehankkeen yksityistietoimitusta, joista olen laatinut taulukon (Taulukko 3). Taulukko löytyy seuraavalta sivulta.

Yksityistietoimitusten vertailun suoritin tutkimalla toimitusten pöytäkirjoja ja toimituskarttoja. Pöytäkirjoista selvitin, onko toimituksessa käyty rajoja sekä onko kyseessä vanha olemassa oleva tie vai uusi rakennettava tie. Toimituskartoilta tutkin, millä etäisyydellä kiinteistöjen rajoja osoittavat rajamerkit sijaitsevat toimituksen kohteena olevasta tiestä. Kaikki noin 5 metrin etäisyydellä tiestä sijaitsevat rajamerkit olen tulkinnut rajamerkeiksi, jotka voivat kadota tien rakentamisen yhteydessä ja joiden osalta olisi ollut tarpeen suorittaa rajankäynti rajamerkkien siirtämiseksi. Lisäksi tutkin onko metsätiehankkeen aikana, yksityistietoimituksen jälkeen, tehty erillisiä rajankäyntejä. Eriksen suoritettujen rajankäyntitoimitusten pöytäkirjoista selvitin, millainen rajankäynti on ollut kyseessä. Taulukkoon kirjasin rajankäynnistä tiedot, kuinka montaa rajamerkkiä ja kiinteistöä toimitus on koskenut. Rajankäynnin puuttuessa kirjasin taulukkoon, kuinka monta rajamerkkiä olisi ollut tarpeen siirtää ja kuinka montaa kiinteistöä kyseiset rajamerkit koskevat. Rajamerkkien sekä kiinteistöjen lukumäärä vaikuttaa toimituskustannuksiin.

Taulukko 3. Yksityistietoimitusten vertailu.

Yksityistietoimituksen toimitusnumero	Metsäkeskuksen hankenumero	Onko yksityistietoimituksen yhteydessä käyty rajoja?	Onko yksityistietoimituksen jälkeen tehty erillinen rajankäyntitoimitus?	Olisiko ollut tarvetta rajankäynnille?	Yksityistietoimituksen lopetuspv.
2012-416140		-	Rajamerkin siirto. 6 kpl rajamerkkejä, 9 kiinteistön alueella.		29.5.2012
2010-339860		-	Normaali rajankäynti. 1 rajamerkki + 1 viisan, 2 kiinteistön alueella.		16.3.2010
2007-237350		-	-	1 rajamerkki, 3 kiinteistön alueella	13.3.2008
2005-130242		-	-	n. 20 rajamerkkiä, n. 30 kiinteistön alueella	17.5.2005
2000-678992		-	-	1 rajamerkki, 3 kiinteistön alueella	30.6.2000
1998-620162		-	-	3 rajamerkkiä, 5 kiinteistön alueella	9.6.1999
120492-8		-	-	6 rajamerkkiä, 5 kiinteistön alueella	23.10.1996
119413-5		-	-	4 rajamerkkiä, 7 kiinteistön alueella	8.6.1995
113038-0		-	-	6 rajamerkkiä, 9 kiinteistön alueella	24.10.1990
108345	9386/042	-	-	5 rajamerkkiä, 7 kiinteistön alueella	25.7.1984
107893-4	19387/032	-	Rajamerkin siirto. 12 kpl rajamerkkejä, 15 kiinteistön alueella.		1.6.1984

9 YHTEENVETO

Tutkiessani yksityistietoimituksia huomasin, että yksityistietoimitusten yhteydessä ei ole tehty rajankäyntejä ollenkaan. Asianosaiset ovat pitäneet kiinteistöjen rajoja selvinä eikä metsäkeskus ole nähnyt rajankäyntejä tarpeelliseksi yksityistietoimituksessa. Muutamissa yksityistietoimitusten pöytäkirjoissa on mainittu, että metsäkeskus hakee tarvittaessa erikseen rajamerkin siirtoa ennen metsätien rakentamistoimenpiteitä tai normaalia rajankäyntiä toimenpiteiden jälkeen. Tutkimistani metsätiehankeista ainoastaan kahdessa on tehty rajankäynti rajamerkkien siirtämiseksi ennen metsätien rakentamistoimenpiteitä ja yhdessä hankkeessa on tehty erillinen rajankäynti hankkeen aikana kadonneiden rajamerkkien uudelleen rakentamiseksi. Suurin osa tutkimukseni kohteena olleista metsätiehankeista kuitenkin ovat sellaisia, joissa ei ole rajankäyntejä tehty ollenkaan hankkeen aikana.

Muutamat yksityistietoimituksista on lopetettu talviaikaan, jolloin maastotöiden tekeminen voi olla vaikeaa lumen ja jäisen maan takia ja sen vuoksi rajamerkkien siirrot ja rajankäynnit on jouduttu jättämään tekemättä, vaikka niitä olisi tarpeellisina pidetty. Erityisesti tällaisessa tilanteessa yksityistietoimituksen aikana voitaisiin erottaa rajamerkkien siirto tai rajankäynti eri toimitukseksi, jolloin yksityistietoimitus voitaisiin lopettaa rajankäyntitoimituksen kuitenkin jäädessä vielä avoimeksi. Tämä mahdollistaisi sen, että metsätiehankeetta päästäisiin jatkamaan ja rajamerkkien siirrot sekä rajankäynnit tulisi suoritetuksi hankkeen aikana. Yksityistietoimitusta hakiessa, hakija voi myös jättää erilliset hakemukset yksityistietoimituksesta ja rajamerkkien siirrosta tai rajankäynnistä, jos yksityistietoimituksella on kiire ja hakijalla on tiedossa mahdolliset rajamerkkien siirrot ja rajankäynnit. Jos kuitenkin yksityistietoimituksenhakija ei ole tietoinen mahdollisista tarpeellisista rajamerkkien siirroista toimitusta hakiessaan, OTSO Metsäpalvelut voisivat pyytää Maanmittauslaitosta selvittämään toimituksen valmistelun yhteydessä rajamerkkien sijainnit suhteessa tulevaan tiehen. Kun ne ovat selvillä, voivat Maanmittauslaitos ja OTSO Metsäpalvelut sopia jo tässä vaiheessa tehdäänkö tarvittavat rajankäynnit yksityistietoimituksen yhteydessä vai erillisenä toimituksena myöhemmin mutta kuitenkin hankkeen aikana.

Toimituskustannuksia ajatellen, rajankäynnit olisi mielestäni hyvä tehdä yksityistietoimitusten yhteydessä, sillä yksityistietoimitus on aikaveloitteinen kiinteistötoimitus ja näin ollen myös rajankäynti sen yhteydessä. Koska rajankäynnistä perittävä kiinteistötoimitusmaksu muodostuu toimitukseen käytetyn työajan mukaan, rajankäynti yksityistietoimituksen yhteydessä tulisi asiakkaalle halvimmaksi.

Sivuille 27–28 olen laatinut esimerkit normaalin rajankäynnin ja rajamerkin siirron toimituskustannusten muodostumisesta. Normaalista rajankäyntiä koskeva esimerkki on laadittu yhden tutkimukseni kohteena olleesta metsätiehankkeen aikana tehdystä erillisestä rajankäynnistä (yksityistietoimituksen toimitusnumero 2010–339860). Rajankäynti on tullut maksamaan 1309,40 €. Koska rajankäynti on suoritettu metsätiehankkeen aikana, toimituskustannukset sisältyivät suunnitelmakustannuksiin. Toinen esimerkki, joka koskee rajamerkin siirtoa, on laadittu ensimmäisen esimerkin pohjalta. Jos edellä mainittu normaali rajankäynti olisi suoritettu rajamerkin siirtona, rajankäynnille olisi jäänyt hintaa vain 350 €. Rajankäyntien toimituskustannukset ovat laadittu vuoden 2014 kiinteistötoimitusmaksuhinnaston mukaan. Rajamerkin siirto on huomattavasti halvempi toimitus kuin normaali rajankäynti. Normaali rajankäynti on kalliimpi toimitus kuin rajamerkin siirto, sillä sen hintaan vaikuttaa rakennettavien rajamerkkien ja toimitusta koskevien kiinteistöjen lukumäärän lisäksi käydyn rajan pituus. Koska monet metsätiehakkeista kattavat laajoja alueita ja metsätiet kulkevat useiden kiinteistöjen kautta, rajamerkkien uudelleen rakentamiset erillisinä toimituksina tulevat asiakkaalle kalliiksi. Kuten laatimastani taulukosta voidaan todeta, monissa hankkeissa rajankäyntiä ei ole suoritettu ollenkaan ja näin ollen rajankäyntien hakeminen on jäänyt maanomistajien huoleksi ja, jos he päättävät toimitusta hakea jälkeinpäin, joutuvat he itse maksamaan myös rajankäynnistä aiheutuvat kustannukset.

LÄHTEET

Hämäläinen, E. 2013. Yksityisteiden hallinto. Tiekunta ja tieosakas 2013. Ke-rava; Painojussit Oy.

Hyvönen, V.O. 1998. Kiinteistönmuodostamisoikeus I. Yleiset opit. Jyväskylä; Gummerus Kirjapaino Oy.

Kiinteistönmuodostamisasetus 20.12.1996/1189. Osoitteessa
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961189>. 2.4.2014.

Kiinteistönmuodostamislaki 12.4.1995/554. Osoitteessa
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950554>. 7.4.2014.

Kuoppala, M. 2011. Yksityistietoimitus. Osoitteessa
<http://www.tieyhdistys.fi/binary/file/-/id/27/fid/132>. 28.3.2014.

Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta (KemeraL) 12.12.1996/1094.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961094#L1>.
5.3.2014.

Maanmittauslaitos 2010. Käsikirja yksityisteiden tienpidon osittelusta. Maan-mittauslaitoksen julkaisuja nro 92. Helsinki; Maanmittauslaitos. Ke-hittämiskeskus.

Maanmittauslaitos 2013. Toimitusmenettelyn käsikirja. Kiinteistön määritys-toimitukset. Osoitteessa
[http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/default/files/12_Kiinteistonmaa-
ritystoimitukset.pdf](http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/default/files/12_Kiinteistonmaaritystoimitukset.pdf). 2.4.2014.

Maanmittauslaitos 2014a. Hinnasto. Kiinteistötoimitukset 2014–2015. Osoit-teessa
[http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/default/files/hinnasto_kiinteisto-
toimitukset_suomi_01032014_0.pdf](http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/default/files/hinnasto_kiinteisto-toimitukset_suomi_01032014_0.pdf). 1.4.2014.

- 2014b. Kiinteistöt. Maanmittaustoimitukset. Yksityistietoimitus. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/kiinteistot/maanmittaustoimitukset/yksityistietoimitus>. 29.3.2014.
- 2014c. Maanmittaustoimitukset. Rajankäyntitoimitus. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/kiinteistot/maanmittaustoimitukset/rajankayntitoimitus>. 3.4.2014.
- 2014d. Yleistä kiinteistötoimitusmaksuista. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/hinnasto/yleista-kiinteistotoimitusmaksuista>. 1.4.2014.

Markkula, M. 2005. Yksityiset tiet. Helsinki; Edita Prima Oy.

Metsäkeskus. 2011. Ammattilaiset. Asiointi ja lomakkeet. Kemera-tuet. Rahoitusvyöhykettäiset tuet eri työlajeille. Osoitteessa http://www.metsakeskus.fi/fi_FI/c/document_library/get_file?uuid=00140449-588f-46f7-a495-490d10cb52dc&groupId=10156. 24.3.2014

Metsäkeskus 2013a. Ammattilaiset. Asiointi ja lomakkeet. Kemera-tuet. Osoitteessa <http://www.metsakeskus.fi/asiointi-ja-lomakkeet/kemera-tuet>. 6.3.2014.

– 2013b. Ammattilaiset. Asiointi ja lomakkeet. Kemera-tuet. Metsätien tekeminen. Osoitteessa <http://www.metsakeskus.fi/kemera-tuet-metsatie>. 6.3.2014. c.

– 2013c. Kasvu metsäalan suunnannäyttäjäksi ja kokoavaksi voimaksi. Suomen metsäkeskuksen julkisten palvelujen strategia 2013-2015. Osoitteessa http://www.metsakeskus.fi/documents/10156/869208/2013_03_smk_strategia_fin_LOWRES.pdf/5e958b36-8d27-4662-962b-d52f399b3add. 19.3.2014.

Metsäkeskus 2014a. Metsäkeskus ja alueet. Osoitteessa

<http://www.metsakeskus.fi/metsakeskus-ja-alueet>. 10.2.2014.

– 2014b. Metsäkeskus ja alueet. Organisaatio. Osoitteessa

<http://www.metsakeskus.fi/metsakeskus-ja-alueet/organisaatio>.
10.2.2014.

– 2014c. Metsäkeskus ja alueet. Organisaatio. Tehtävät. Osoitteessa

<http://www.metsakeskus.fi/metsakeskus-ja-alueet/organisaatio/tehtavat>. 10.2.2014.

– 2014d. Metsäpalvelut. Osoitteessa

<http://www.metsakeskus.fi/metsapalvelut>. 6.3.2014. d.

OTSO Metsäpalvelut. 2013a. Metsäpalvelut. Osoitteessa

<http://www.otso.fi/Mets%C3%A4palvelut.aspx>. 6.3.2014.

– 2013b. Metsäpalvelut. Yksityistiet. Esite yksityistiepalveluista. Osoitteessa

http://www.otso.fi/Portals/2/kuvat/OTSO_YT_yksityistien_kunnostus.pdf. 6.3.2014.

– 2013c. Yritys. Osoitteessa <http://www.otso.fi/Yritys.aspx>. 10.2.2014.

Pirkanmaa Metsäkeskus - Tapio. 2009. Kamera-opas. Osoitteessa

http://www.metsavastaa.net/files/metsavastaa/pdf/amm_kemeraj.pdf.
f. 26.3.2014.

Yksityistielaki 15.6.1962/358. Osoitteessa

[http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1962/19620358?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20yksityisist%C3%A4%20teist%C3%A4](http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1962/19620358?search[type]=pika&search[pika]=laki%20yksityisist%C3%A4%20teist%C3%A4).
28.3.2014.